

Celal fra Tyrkiet

Af Freja Gry Børsting

**Furesø Museer
2023**

Celal fra Tyrkiet
Forfatter: Freja Gry Børsting
Illustration: Katrine Hansen
© Forfatteren og Furesø Museer

Trykkeri: XL Print Aps
ISBN: 87-91140-36-6

Oplysninger til lærere og forældre

I forbindelse med Verdens Bogdag d. 23. april forærer Furesø Kommune hvert år alle børn i kommunens 2. klasser en bog, der tager udgangspunkt i lokale sagn eller begivenheder. Ønsket er at være med til at skabe læselyst og samtidig øge tilhørsforholdet til lokalområdet. Bogen bliver til i samarbejde mellem Furesø Museer og Skoleforvaltningen.

Årets bog handler om den tyrkiske dreng Celal, der kommer til Danmark med sine forældre i 1970'erne fordi hans far får arbejde i landet. Som mange andre personer fra bl.a. Tyrkiet, det tidligere Jugoslavien og Pakistan, der kom til Danmark i 1960'erne og 1970'erne, er forældrene gæstearbejdere.

Historien er løst bygget på Immigrantmuseets interviews med tidligere gæstearbejdere og deres efterkommere i 2022 og 2023, fortællinger fra bøgerne *Billige og Villige?* (Furesø Museer, 2000) og *Hjem* (Museum Vestsjælland, 2019), samt lokale erindringer og informationer fra Furesø Museers lokalarkiv.

Husk på, at bogen er en simplificering af den store historie om gæstearbejdere i Danmark i 1960'erne og 1970'erne.

Gæstearbejdernes historie er kompleks og handler om mennesker med forskellige nationaliteter, baggrunde og bevægegrunde, om migrationslovgivning, arbejdsmarkedslovgivning, kultur møder etc. Bogen her er et sammenkog af et lille hjørne af historien – set gennem øjnene på et fiktivt barn.

Bogen kan give anledning til samtaler om, hvad det vil sige at skulle forlade sit hjemland og rejse et andet sted hen, om arbejde og leg og om venskab på tværs af sproglige og kulturelle barrierer.

Bogen er beregnet for børn i 2. klasse, men afhængig af børnenes læsekompetencer kan den anvendes fra sidste halvdel af 1. klasse til begyndelsen af 3. klasse. Den vil desuden kunne bruges i forbindelse med specialundervisning. Endelig vil hvert skolebibliotek i Furesø Kommune få et classesæt, således at kommende 2. kl. børn også vil kunne få glæde af bogen. Orddelingen er ikke lavet ud fra et bestemt princip, men ud fra erfaringer med, hvor begynderlæsere ofte går i stå.

Eleverne opfordres til sammen med deres familie at besøge Immigrantmuseet i Farum, hvor de kan lære mere om indvandringen til Danmark gennem tiden.

Bagerst i bogen findes forslag til, hvordan bogen kan bruges i undervisningen.

Freja Gry Børsting
April 2023

CELAL

Hej!

Hvor kommer du fra?

Hvor længe har du boet der?

Nogle men-nesker bor

det samme sted hele deres liv.

Andre men-nesker bor

for-skel-lige steder.

Nogle men-nesker taler ét sprog.

Andre men-nesker taler

to eller flere sprog.

Denne bog handler om en dreng,

der hed Celal.

Celal blev født i et land,
der hedder Tyr-kiet.

Han flyttede til Danmark i år 1971.

Det er mere end 50 år siden.

Han var 9 år gammel.

Her kan du se Celal:

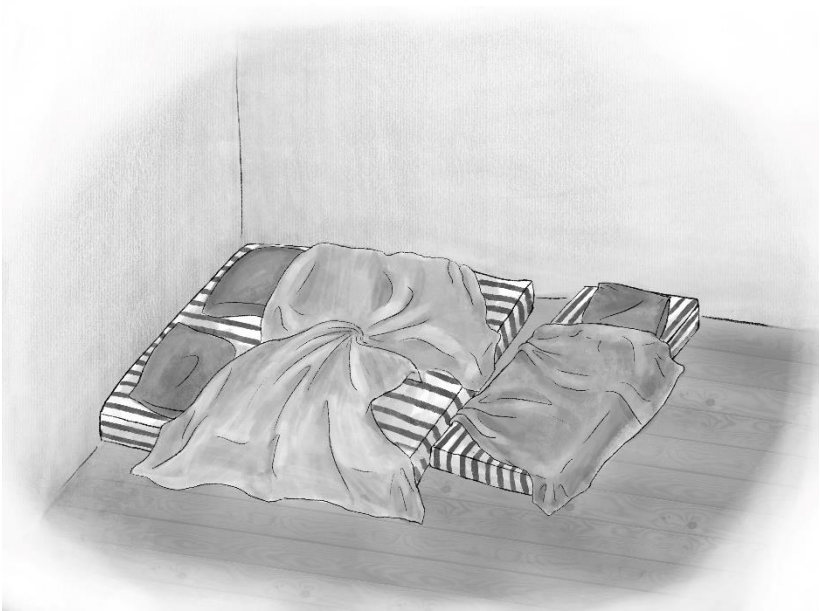
CELALS FAMILIE

Celal boede sammen med sin far,
sin mor, sin lille-bror
og sin lille-søster i Farum.

Celal og hans familie delte en lej-lig-hed
med en anden familie fra Tyr-kiet.

De havde ikke så meget plads.
Celal havde ikke sit eget værelse.

Celal og hele hans familie
sov i det samme sove-værelse.
Det var et lille værelse.
Der var kun plads til madrasser på gulvet.

Celals far havde arbejde i Danmark.

Han arbejdede på en fabrik.

I Danmark var der mange arbejds-pladser,
der manglede arbej-dere.

Derfor kom der men-nesker

til Danmark fra Tyr-kiet.

Der kom også folk fra et land,
der hed Jugo-slavien,
og fra mange andre lande.

De talte tyr-kisk og ser-bisk
og andre sprog.

I Danmark arbejdede de
blandt andet på fabrikker.

Man kaldte dem for gæste-arbejdere
og fremmed-arbejdere.

De lavede ting ud af stål.

De lavede ting ud af plastic.

Og en masse andre ting.

Her er et billede fra en fabrik,
hvor gæste-arbejdere lavede køleskabe
for 50 år siden:

Foto: Uwe Bødevadt

FABRIK-KEN

Celals far hed Eymen.

Eymen arbejdede på en fabrik i Farum.

Fabrik-ken lavede pap-kasser og plastic-kasser.

Eymen arbejdede mange timer hver dag.

Celal arbejdede også.

Han hjalp sin far på fabrik-ken.

Celal ryddede op i værk-tøjet

og fejede gulvet.

Da de boede i Tyr-kiet,

var Celals familie meget fattige.

Eymen havde ikke noget arbejde i Tyr-kiet.

Eymen ville gerne tjene penge i Danmark.

Han ville gerne have at Celal

og Celals søskende fik et godt liv.

Han ville gerne have at de ikke var fattige.

Når Eymen kom hjem om aftenen,

var han meget træt.

Når familien havde spist aftens-mad,
gik Eymen allerede i seng.

Han skulle nemlig altid tidligt op
og hen på fabrik-ken.

Celal vinkede altid til ham fra vinduet når han
tog afsted om morgenen.

HOS KØB-MANDEN

En dag sagde Celals mor til ham,
at han skulle gå til køb-manden.
Han skulle købe æg.

Celal ville gerne gå til køb-manden.
Men han vidste ikke,
hvordan man sagde *æg* på dansk.

Køb-manden talte til Celal.
Men Celal kunne ikke forstå,
hvad han sagde.

Celal var lige ved at græde.

Celal var ked af
at han ikke kunne tale dansk.

Han var ked af
at han ikke kunne købe æg.

Celal tænkte sig godt om.

Så løb han hjem.

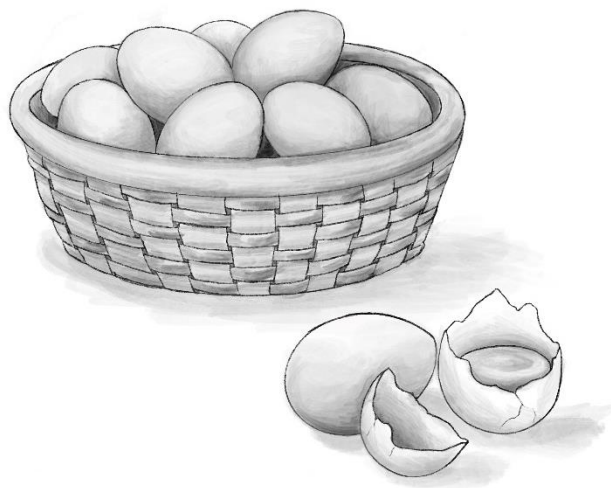
Han fandt det sidste æg i køle-skabet
og puttede det i lommen.

Han løb tilbage til køb-manden.

Han viste ægget til køb-manden.

Så forstod køb-manden,
at Celal ville købe æg.

Celal var meget stolt.
Han havde købt æg.
Køb-manden forstod ham,
selvom Celal ikke talte dansk.

BREV HJEMME-FRA

En dag kom der et brev.
Brevet var fra Tyr-kiet.
Det var fra Celals bedste-forældre.

Celal og hans søskende læste brevet.

Bedste-forældrene fortalte om,

hvordan det gik i Tyr-kiet.

De fortalte at de savnede Celal

og hans søskende og mor og far.

Celal og hans søskende blev kede af det

da de læste brevet.

De savnede deres bedste-forældre.

De ville gerne hjem til Tyr-kiet.

De ville besøge deres bedste-forældre.

De ville bo i deres gamle hus.

De ville spise tyrkisk mad.

De ville lege med deres gamle venner.

Men Celals far sagde,

at de skulle blive i Danmark.

CELAL KEDER SIG

Celal havde ingen at lege med.

Han kedede sig.

Han savnede sine venner i Tyr-kiet.

Han kiggede ud af vinduet på de børn,
der legede udenfor.

Han ville gerne lege med dem,
men han turde ikke.

Han var bange for
at de ikke ville lege med ham.

Han var bange for at blive drillet
fordi han ikke kunne tale dansk.

Men en dag sagde Celals mor,
at Celal skulle til at gå i en dansk skole.

Celal blev rigtig glad.

Men han blev også lidt bange.

Hvordan skulle det gå?

CELAL BEGYNDER I SKOLE

Celal var bange for at komme i skole.

Han gemte sig bag et gardin,

fordi han ikke ville afsted.

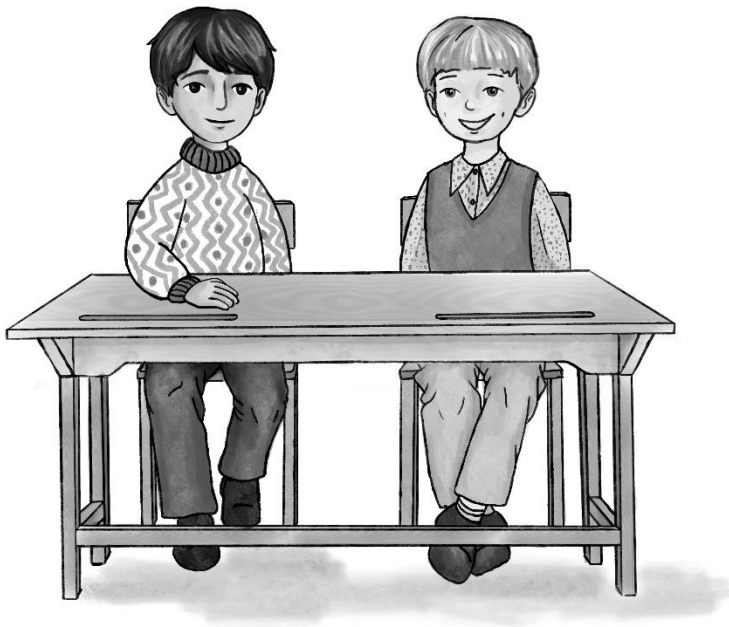
Men til sidst gik han med sin
mor og far hen til skolen.

På skolen var der mange børn.
De legede i klasse-værelset.
De legede i skole-gården.

Celal skulle gå i 2. klasse.
Han skulle sidde ved et bord
ved siden af en anden dreng.

Celal var meget genert.
Han turde ikke kigge på de andre børn.
Han turde ikke tale med den dreng,
der sad ved siden af ham.

Celal kunne stadig ikke tale dansk.

Drengen ved siden af ham hed Jan.

Jan pegede på sig selv og sagde "Jan".

Celal forstod hvad han mente.

Celal pegede på sig selv og sagde "Celal".

Jan smilte.

Celal smilte.

I fri-kvarteret gik de ud i skole-gården.

Jan pegede på et klatre-stativ.

De gik begge hen til klatre-stativet
og kravlede op i det.

De legede aber,

der klatrede rundt i junglen.

De legede edder-kopper,

der kravlede rundt i deres spind.

De kunne godt lege sammen

selvom de ikke kunne tale sammen.

De havde det rigtig sjovt.

Da Celal blev hentet af sin far og mor,

glædede han sig allerede til næste dag.

CELAL TALER DANSK

Nogle måneder senere
gik Celal hen til køb-manden.

Køb-manden spurgte

”Hvad skal du have i dag?”

Celal svarede

”Jeg skal have æg”

Celal havde lært at tale dansk.

Nu kunne Celal tale med køb-manden.

Han kunne også tale med
sine klasse-kammerater.

Og med klasse-læreren.

Og med alle andre men-nesker, han mødte.

CELAL SKRIVER ET BREV

Celal var glad for at gå i skole.

Og han var glad for sin nye ven, Jan.

Han ville skrive et brev

til sine bedste-forældre.

Han ville fortælle dem hvordan det gik.

Celal satte sig ned og skrev.

Han skrev at han havde det godt.

Han skrev at han var glad for skolen.

Han skrev at han gerne ville have

at bedste-forældrene kom på besøg

i Danmark.

Han ville gerne vise dem Danmark.

Han ville gerne vise dem sit nye liv.

Han ville gerne have at de mødte Jan
og alle hans andre venner.

Da han havde skrevet brevet færdigt,
satte han et fri-mærke på kuver-ten.

Og så løb han ud for at lege
med de andre børn.

Læs bogen og brug den:

- Gå en tur i Farum og forestil dig, hvordan byen så ud for 50 år siden. Du kan eventuelt besøge hjemmesiden www.arkiv.dk og finde billeder af, hvordan byen så ud dengang.
- Se på et verdenskort og find de lande, hvor gæstearbejderne og deres børn kom fra; Tyrkiet, (det tidligere) Jugoslavien, Pakistan etc.
- Forestil dig, at du skal flytte til et andet land. Hvilke ting tager du med dig?
- Forestil dig, at du skal bo i et andet land, hvor du ikke taler sproget. Hvordan vil du spørge folk om ting?
- Lav et skuespil, hvor I leger, at I møder nogle nye venner der taler et andet sprog end jer selv. Hvordan taler I sammen, når I ikke kan tale hinandens sprog?
- Forestil dig, at du er flyttet til et andet land. Skriv et brev til dine bedsteforældre og fortæl dem om dine oplevelser i det nye land.
- Tal om hvorfor nogle folk flytter til andre lande for at bo (arbejde, kærlighed, krig).

- Kan du tale et andet sprog end dansk? Lær dine klassekammerater at sige "Goddag" og "Farvel" på sproget.
- Spørg dine forældre og bedsteforældre om der er nogen i din familie, der bor i et andet land end Danmark.
- Skriv din livshistorie ned. Hvor har du boet? Hvilke familiemedlemmer har du? Hvor går du i skole? Hvad har du oplevet?
- Besøg Immigrantmuseet i Farum og lær om andre grupper af børn, der er kommet til Danmark fra andre lande.